

www.2010againstpoverity.eu
2010againstpoverity@ec.europa.eu

Jūs domina Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinio direktorato **leidiniai**?

Jų galite atsisiųsti arba nemokamai užsiprenumeruoti internete:

<http://ec.europa.eu/social/publications>

Be to, esate kviečiami užsiregistruoti: **<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>**
ir gauti nemokamą Europos Komisijos elektroninį naujienlaiškį *Socialinė Europa*.

<http://ec.europa.eu/social/>

ISBN 978-92-79-13676-4

EUROBAROMETRO TYRIMAS

SKURDO IR SOCIALINĖS ATSKIRTIES TEMA

2009 m.

Europos Komisija

2010-ieji –
Europos kovos
su skurdu ir
socialine atskirtimi
metai

www.2010againstopoverty.eu

***Europe Direct – tai paslauga, padėsianti Jums rasti atsakymus
į klausimus apie Europos Sąjungą***

Informacija teikiama nemokamai telefonu (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*): Kai kurie mobiliojo ryšio operatoriai neteikia paslaugos skambinti
00 800 numeriu arba šie skambučiai yra mokami.

TEISINIS PRANEŠIMAS

Nei Europos Komisija, nei joks jai atstovaujantis asmuo negali būti laikomi atsakingais už šiame leidinyje esančios informacijos panaudojimą.

Nuotraukos Michel Loriaux © Europos Sąjunga

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji pasiekama per EUROPA serverį (<http://europa.eu>).

Katalogo duomenys pateikiami šio leidinio pabaigoje.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2009

ISBN 978-92-79-13676-4

doi: 10.2767/57104

© Europos Sąjunga, 2009

Leidžiama dauginti, nurodžius šaltinį.

Nuotraukų reprodukcija neleidžiama.

Printed in Belgium

SPAUSDINTA BALTAME POPIERIUJE, BLUKINTAME NENAUDOJANT CHLORO

Europos Komisija

EUROBAROMETRO TYRIMAS SKURDO IR SOCIALINĖS ATSKIRTIES TEMA | 2009

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras

2009 — 8 p. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-13676-4

doi: 10.2767/57104

Šis leidinys yra išspausdintas visomis oficialiosiomis ES kalbomis.

Kaip įsigyti ES leidinių?

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- knygyne, nurodę leidinio pavadinimą, leidėją ir (arba) ISBN kodą;
- tiesiogiai iš mūsų platintojų. Jų adresus rasite tinklavietėje:
<http://bookshop.europa.eu> arba sužinosite kreipęsi faksu: +352 2929-42758.

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- Europos Komisijos atstovybėse arba delegacijose. Jų adresus rasite tinklavietėje:
<http://ec.europa.eu> arba sužinosite kreipęsi faksu: +352 2929-42758.

ĮVADAS

Vienas iš esminių Europos Sąjungos principų – solidarumas, reiškiantis, jog visi piliečiai klestėjimo laikotarpiu dalijasi gėrybėmis, o sunkmečiais kartu sprendžia problemas. Beveik 80 milijonų europiečių gyvena žemiau skurdo ribos, o daugelis kitų susiduria su dideliais sunkumais norėdami įsidarbinti, siekti išsilavinimo, įsigyti būstą, naudotis socialinėmis ir finansinėmis paslaugomis.

Praėjus dešimčiai metų po to, kai valstybių ir vyriausybių vadovai įsipareigojo pagrindines jėgas skirti kovai su skurdu ES, 2010-ieji metai bus minimi kaip **Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi metai**. Šiais metais bus siekiama keturių bendrųjų tikslų ir pagrindinių principų:

- pripažinti žmonių, patiriančių skurdą ir socialinę atskirtį, teisę gyventi oriai ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime;
- dalintis atsakomybe ir dalyvauti kovoje su skurdu, pabrėžiant tiek kolektyvinių, tiek asmeninių veikslių svarbą;
- skatinti sanglaudą, pabrėžiant skurdo panaikinimo ir didesnės socialinės įtraukties naudą visiems visuomenės nariams;
- politiškai įsipareigoti ir imtis konkrečių veikslių visuose valdžios lygmenyse, siekiant panaikinti skurdą ir socialinę atskirtį, o taip pat įsipareigoti siekti šių tikslų pačiose bendruomenėse.

Šiame leidinyje apžvelgiamos svarbiausios „Eurobarometro“ tyrimo apie skurdą ir socialinę atskirtį išvados, paskelbtos 2009 m. spalio mėn.

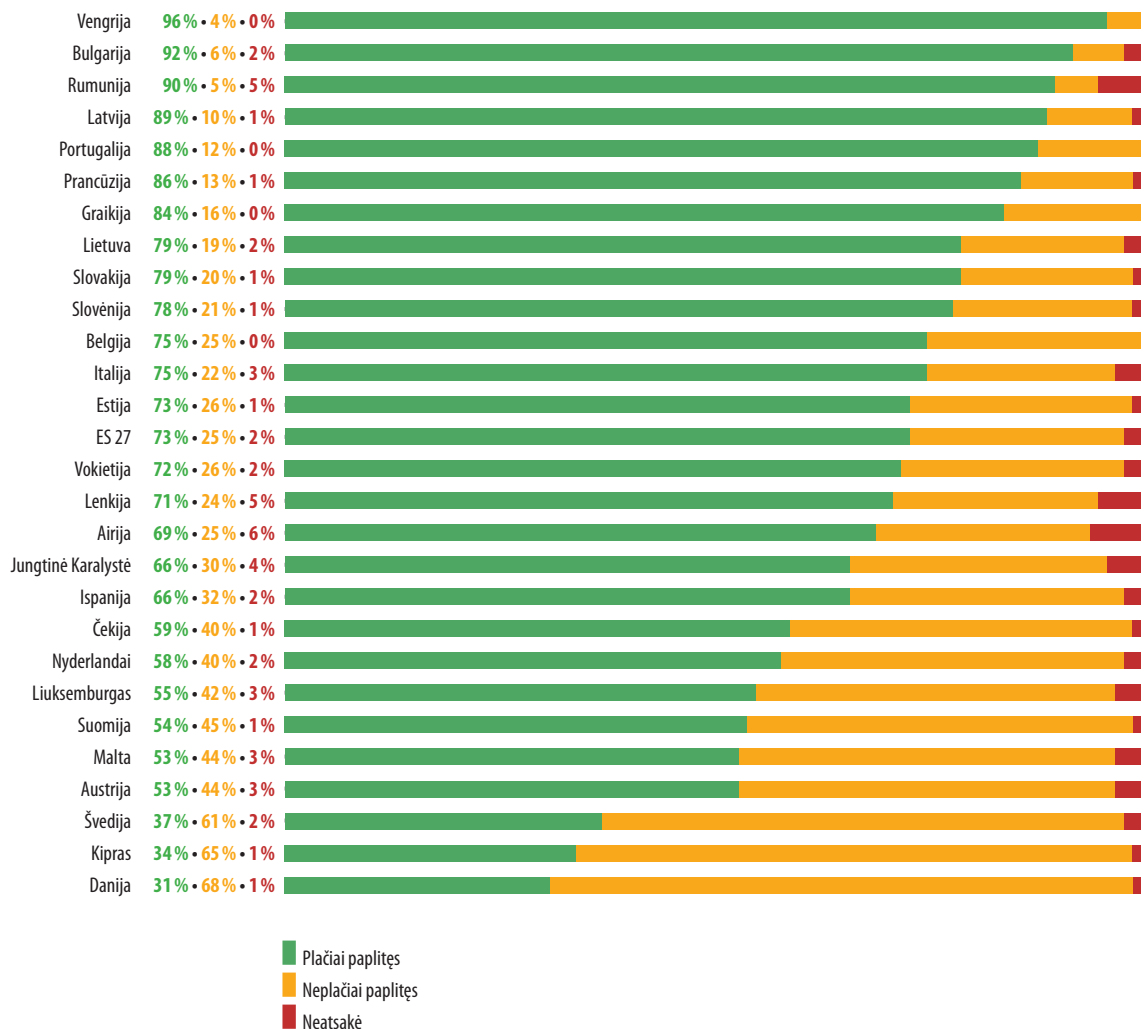
Tyrimą užsakė Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinis direktoratas (GD), o 2009 m. rugpjūčio 28 d. – rugsėjo 17 d. jį atliko *TNS Opinion & Social network*. *Prie visos ataskaitos priede bus pridėtas techninis paaiškinimas (kartu su rezultatų lentelėmis) apie tai, koku būdu TNS Opinion & Social network tinklo institutai atliko apklausas.*

1. SUVOKIAMAS SKURDO MASTAS EUROPOS SĄJUNGOJE

Beveik 80 milijonų žmonių Europos Sąjungoje arba 16 % visų jos gyventojų gyvena žemiau skurdo ribos. Kaip atskleidė tyrimas, Europos gyventojai skurdą suvokia įvairiai. Beveik ketvirtadalis (24 %) nuomone, žmonės skursta tuomet, kai dėl ypač ribotų išteklių jie praranda galimybę būti pilnaverčiais visuomenės, kurioje gyvena, nariais. Kiti 22 % apklaustųjų skurdą laiko negalėjimu įsigyti gyvenimo reikmėms būtinų prekių, o 21 % nuomone, skurdas yra priklausomybė nuo labdaros ar valstybės paramos. Gerokai mažiau (18 %) žmonių mano, kad skurstama tada, kai pragyvenimo pajamos per mėnesį yra mažesnės nei nustatyta skurdo riba.

Beveik trys ketvirtadaliai (73 %) yra įsitikinę, kad skurdas jų šalyje yra plačiai paplitęs. Tačiau įsitikinimas, kad skurdas yra labai paplitęs, kiekvienoje šalyje labai skiriasi.

Ar manote, kad skurdas (MŪSŲ ŠALYJE) yra ...?

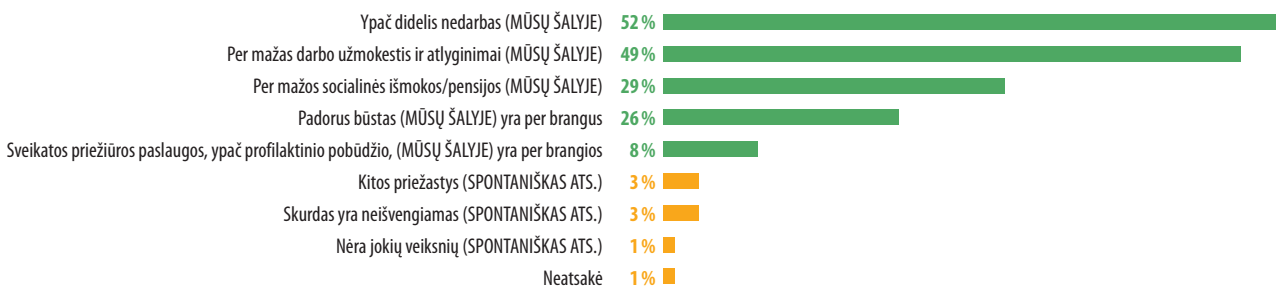

Daugiau negu aštuoni iš dešimties Europos gyventojų (84 %) mano, kad skurdas jų šalyje per pastaruosius trejus metus išaugo. Daugiau nei pusė Vengrijos (64 %), Latvijos (62 %) ir Graikijos (54 %) gyventojų mano, kad skurdas „labai išaugo“.

2. NURODOMOS SKURDO PRIEŽASTYS

Skurdą galima paaiškinti remiantis ir „socialiniais“, ir „asmeniniais“ veiksniais. Aukštas nedarbo lygis, nepakankamas darbo užmokestis ir maži atlyginimai, o taip pat per mažos socialinės išmokos ir pensijos bei pernelyg didelės padoraus būsto kainos – dažniausiai nurodomi „socialiniai“ skurdo veiksniai, tuo tarpu išsilavinimo, profesinio pasirengimo ar kvalifikacijos stoka, taip pat „paveldėtas“ skurdas ir žalingi įpročiai dažniausiai yra nurodomos kaip „asmeninės“ skurdo priežastys.

Kurie du iš žemiau išvardytų socialinių veiksnių visuomenėje, Jūsų nuomone, tiksliausiai atspindi žmonių skurdo priežastį?

Galvodami apie skurstančius žmones, kurias dvi iš žemiau pateikiamų priežasčių pasirinktumėte kaip tiksliausiai apibūdinančias jų skurdo priežastis? (ROTUOTI – 2 ATSAKYMAI)

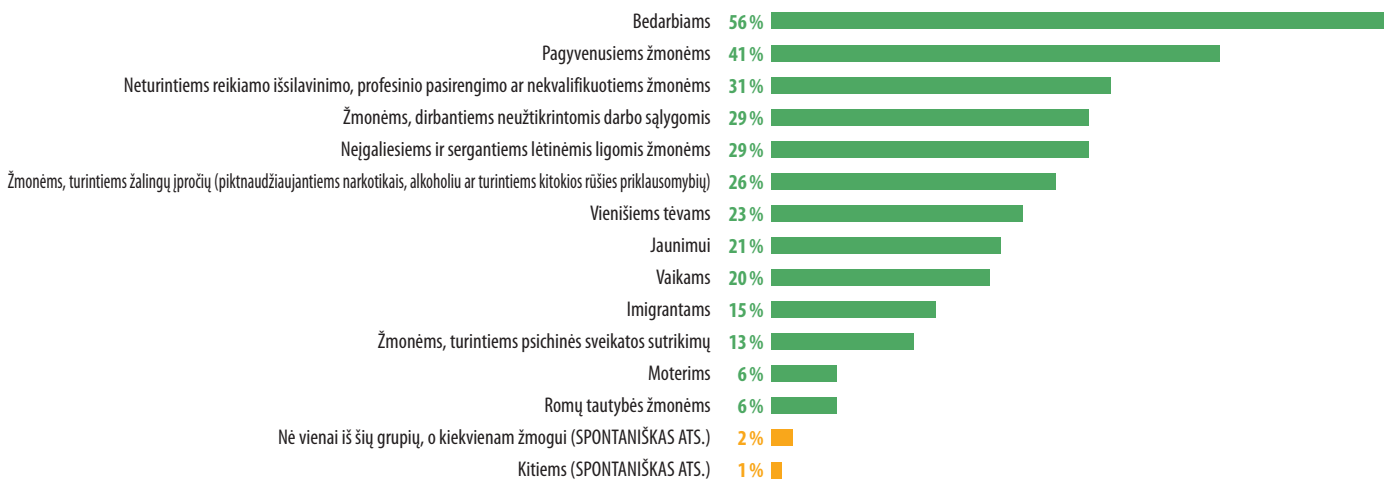
Nepakankamas išsilavinimas, profesinio pasirengimo ar kvalifikacijos stoka – šias skurdo priežastis nurodė 53 % apklaustųjų Nyderlanduose ir 51 % Danijoje bei tiek pat – Vokietijoje. Pietų Europoje – visų pirma Kipre (44%) – skurdas pirmiausiai laikomas „paveldėta“ problema. Pietų Europos gyventojai taip pat daugiau dėmesio skiria šeimos ir bendruomenės tarpusavio ryšiams (pvz., 32 % Portugalijos gyventojų mano, kad žmonės skursta, nesulaukę pakankamos paramos iš šeimos ar draugų).

Daugelyje šalių skurdas siejamas su didelėmis išlaidomis būstui: 67 % europiečių mano, kad padorus būstas yra per brangus. Tokia nuomonė ypač paplitusi Čekijoje ir Kipre (po 89%), taip pat Liuksemburge, Maltoje (po 86%) ir Slovakijoje (84%).

3. KAM SKURDAS GRESIA LABIAUSIAI?

Daugiau negu pusė Europos gyventojų (56%) įsitikinę, kad labiausiai skurdas gresia bedarbiams. Tuo tarpu 41% galvoja, kad labiausiai pažeidžiami yra pagyvenę žmonės, o 31% apklaustųjų didžiausiai rizikos grupei priskiria žmones, neturinčius reikiamo išsilavinimo, profesinio pasirengimo ar kvalifikacijos. Kitomis labiausiai pažeidžiamomis socialinėmis grupėmis europiečiai laiko dirbančiuosius neužtikrintomis darbo sąlygomis, žmones su negalia ir sergančius lėtinėmis ligomis.

Kurioms, Jūsų nuomone, iš žemiau nurodytų (MŪSŲ ŠALIES) gyventojų grupių skurdas gresia labiausiai?

Šis tyrimas taip pat atskleidė, kad gyventojų amžius yra labai svarbus veiksnys, formuojantis viešąją nuomonę apie pagyvenusių žmonių pažeidžiamumą: jaunų europiečių (15-24 metų amžiaus), galvojančių, kad pagyvenusiems žmonėms gresia skurdas, yra gerokai mažiau, nei taip galvojančių vyresnių (55 metų ir daugiau) Europos gyventojų (atitinkamai 33% ir 45%).

4. KURIE EUROPOS GYVENTOJAI MANO, KAD JIEMS GRESIA SKURDAS?

Nors skurdas suvokiamas kaip plačiai paplitęs ir augantis reiškinys, dauguma Europos gyventojų nemano, kad jiems gresia skurdas.

Atsižvelgiant į keletą „rizikos įvertinimo faktorių“, pavyzdžiui, sugebėjimą „sudurti galą su galu“ ir galimybes apmokėti sąskaitas, baimę pernelyg įsiskolinti, viltį išlaikyti darbo vietą (arba ne) ir suvokiamą pavojų tapti benamiu, atrodo, kad dauguma europiečių jaučiasi patenkinti savo padėtimi.

Namų ūkis gali turėti keletą pajamų šaltinių, prie kurių gali prisidėti daugiau negu vienas šeimos narys. Turėdami galvoje visas namų ūkio mėnesio pajamas, ar galite teigti, kad Jūsų namų ūkis „suduria galą su galu“ ...?

	Lengvai	Vidutiniškai	Sunkiai	Neatsakė
ES 27	30%	56%	12%	2%
DK	57%	37%	5%	1%
SE	53%	41%	4%	2%
NL	50%	40%	8%	2%
LU	47%	46%	5%	2%
DE	45%	45%	9%	1%
AT	43%	50%	6%	1%
FI	43%	53%	3%	1%
BE	38%	50%	11%	1%
UK	35%	54%	8%	3%
SI	33%	54%	13%	-
IE	30%	54%	10%	6%
ES	28%	60%	10%	2%
FR	25%	62%	12%	1%

	Lengvai	Vidutiniškai	Sunkiai	Neatsakė
IT	24%	61%	13%	2%
MT	24%	65%	9%	2%
SK	24%	63%	13%	-
CY	23%	54%	23%	-
PL	21%	59%	17%	3%
PT	21%	62%	15%	2%
EE	20%	65%	13%	2%
LT	20%	60%	18%	2%
CZ	17%	69%	13%	1%
LV	12%	56%	30%	2%
EL	11%	54%	35%	-
RO	9%	63%	24%	4%
BG	5%	52%	40%	3%
HU	5%	61%	34%	-

Bedarbiai suvokia skurdo grėsmę daug aiškiau nei vidutinis ES gyventojas:

- Jie beveik du kartus dažniau jaučia pavojų pernelyg įsiskolinti (50% palyginus su ES vidurkiu 27%).
- Jie patiria beveik du kartus daugiau nuolatinių sunkumų apmokėdami sąskaitas ir vykdydami kreditinius įsipareigojimus (46% palyginus su 21%).
- Jų namų ūkiams beveik tris kartus sunkiau „sudurti galą su galu“ (31% palyginus su 12%).
- Jie mano, kad tikimybė, jog jie taps benamiais yra du kartus didesnė (16% palyginus su 7%).

5. SKURDO PADARINIAI

Europiečiai, kurie patiria sunkumų „sudurdami galą su galu“, yra gerokai mažiau patenkinti savo gyvenimu nei vidutinis ES gyventojas. Taip pat jie ne itin džiaugiasi savo sveikata ir šeimos gyvenimu.

Patenkinti ... (vidutinis įvertinimas nuo 1 iki 10, kur 1 – „labai nepatenkintas“, o 10 – „labai patenkintas“)	ES 27 vidutinis įvertinimas	Kaip namų ūkiui pavyksta „sudurti galą su galu“		
		Lengvai	Vidutiniškai	Sunkiai
...gyvenimu apskritai	6,9	7,8	6,7	4,9
...savo sveikata	7,2	7,6	7,2	6,3
...šeimos gyvenimu	7,7	8,2	7,7	6,7

Tai – ne vieninteliai nurodomi skurdo padariniai. Beveik devynių iš dešimties Europos gyventojų (87%) nuomone, skurdas ypač apriboja žmonių galimybes įsigyti padorų būstą, aštuoni iš dešimties galvoja, kad skurstantiesiems sunkiau įgyti aukštąjį išsilavinimą ar baigti suaugusiųjų mokymosi kursus, o 74% mano, kad skurdas suvaržo jų galimybes susirasti darbą. Daugumos Europos gyventojų (60%) nuomone, skurdas trukdo įgyti tinkamą pagrindinį mokyklinį išsilavinimą, o 54% apklaustųjų mano, kad skurdas riboja galimybę išlaikyti ryšius su draugais ir pažįstamais. Daugelis pripažįsta, kad viešosios paslaugos tampa neprieinamos, dažniausiai paaiškindami, kad būtent skurdas lemia tokią situaciją.

- Senėjant visuomenei, susirūpinimą kelia ilgalaikės globos paslaugos: 45% respondentų laiko jas neįperkamos. Maždaug trečdalis (35%) galvoja, kad vaikų globa yra pernelyg brangi, o 34% yra tokios pat nuomonės apie aprūpinimo socialiniu būstu paslaugas.

Nepaisant to, kad dauguma Europos gyventojų tvirtina nesusiduriantys su problemomis naudodamiesi finansinėmis paslaugomis, labiausiai pažeidžiamų asmenų situacija byloja ką kita.

- **Bedarbiai:** septyniems iš dešimties Europos bedarbių yra sunku gauti paskolą būstui, kai tuo tarpu tokio pobūdžio keblumų patiria vidutiniškai 49% ES gyventojų. Net 58% bedarbių teigia, kad jiems sudėtinga gauti banko paskolą (palyginimui ES vidurkis – 34%), o 47% bedarbių – kredito kortelę (ES vidurkis – 27%).
- **Europiečiai, sunkiai „suduriantys galą su galu“:** beveik trims iš keturių šios grupės gyventojų (72%) sudėtinga gauti paskolą būstui, 64% sunku gauti banko paskolą, o 55% – kredito kortelę.

Finansinė atskirtis: viena esminių problemų

Žmonėms nuskurdus, vėliau jiems gali būti labai sunku išsikaupti iš skurdo. Palyginę atskirų šalių gyventojų galimybes naudotis finansinėmis paslaugomis, pamatysime dar didesnius skirtumus:

Paskolos būstui gavimas: tik 20% Suomijos gyventojų pripažįsta susiduriantys su sunkumais, norėdami gauti paskolą būstui, tuo tarpu Ispanijoje tokių yra net 90%.

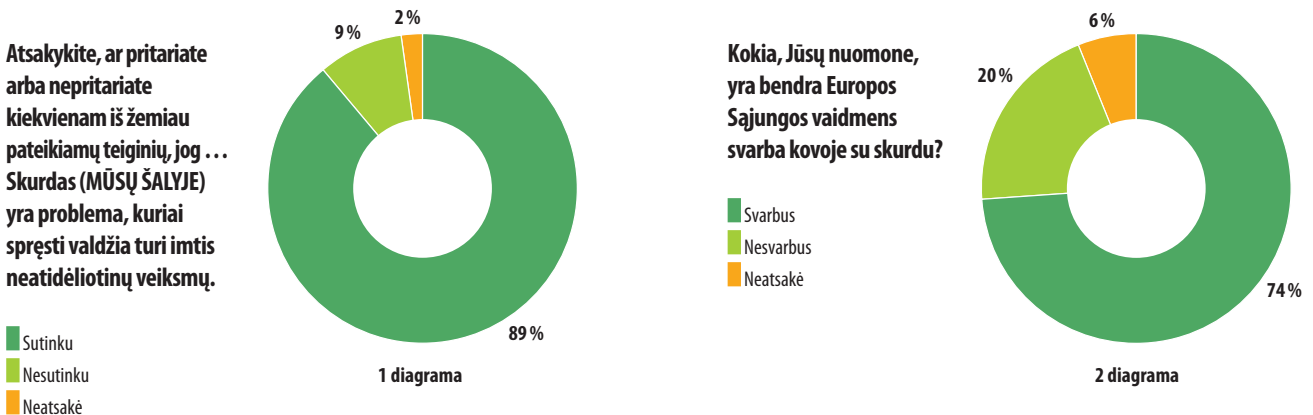
Vartojimo paskolos gavimas: atsakymai svyruoja nuo 12% apklaustųjų Suomijoje, kurie tvirtina susiduriantys su problemomis gauti vartojamąją paskolą, iki didelės daugumos – 78% Ispanijoje. Mažiausiai pusė respondentų Bulgarijoje (53%) ir Kipre (50%) taip pat pripažino turintys tokių keblumų.

Kredito kortelės gavimas: žmonių, susiduriančių su problemomis norint gauti kredito kortelę, skaičius svyruoja nuo 12% Nyderlanduose ir Švedijoje iki 55% Ispanijoje.

6. KOVA SU SKURDU

Vidutiniškai 89% Europos gyventojų teigia, kad jų šalies valdžia privalo imtis neatidėliotinių veiksmų kovoje su skurdu. (Žr. 1 diagrama)

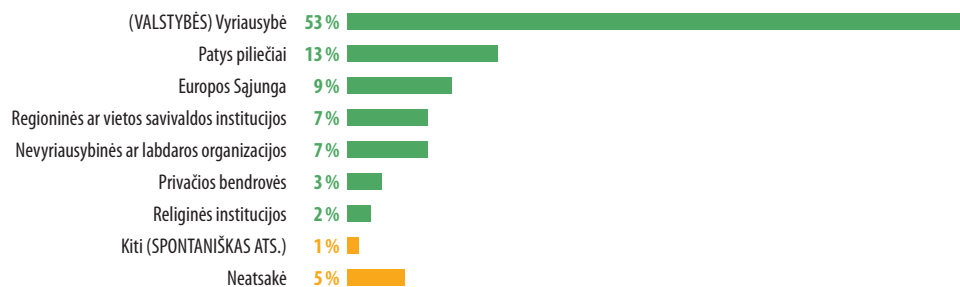
Tokį požiūrį išreiškė ne tik besistengiantys išgyventi visomis išgalėmis; 85% respondentų, pagal jų namų ūkio pajamas priskiriami prie pasiturinčiųjų, sutinka, kad skurdas – tai problema, kuriai spręsti valdžia turi imtis neatidėliotinių veiksmų.

Nors europiečiai nemano, kad atsakomybė už kovą su skurdu pirmiausiai tenka Europos Sąjungai, vis dėlto jos vaidmenį daugelis laiko svarbiu (28% apibūdina vaidmenį kaip „labai svarbų“, o 46% – „iš dalies svarbų“).

Europoje plačiai paplitęs požiūris, jog ES vaidina svarbų vaidmenį kovoje su skurdu, o daugiausiai tokią nuomonę palaikančių yra Maltoje (93%) ir Slovakijoje (91%).

Kam, Jūsų nuomone, iš pateikiamo žemiau sąrašo tenka didžiausia atsakomybė už skurdo sumažinimą ar jo prevenciją (MŪSŲ ŠALYJE)?

53% Europos gyventojų nuomone, už kovą su skurdu pirmiausiai atsakinga yra jų šalies valdžia. Atskirose šalyse taip galvojančių yra nuo 24% (Prancūzijoje) iki 85% (Bulgarijoje). Vengrijoje ir Latvijoje taip pat daugiau negu trys ketvirtadaliai piliečių pagrindinį vaidmenį skiria valdžiai (atitinkamai 80% ir 77%). Kiti pagrindiniai veikėjai, laikomi atsakingais, yra šie:

- Daugiau nei ketvirtadalis Nyderlandų respondentų mano, kad už kovą su skurdu visų pirma turėtų atsakyti **patys gyventojai** (27%, palyginus su ES vidurkiu – 13%). Suomija – dar viena valstybė narė, kurioje šios nuomonės laikosi daugiau nei penktadalis gyventojų (22%).
- Daugiau nei ketvirtadalia Prancūzijos respondentų nuomone, už kovą su skurdu pirmiausiai yra atsakingos **nevyriausybines ar labdaros organizacijos** (26%, palyginus su ES vidurkiu – 7%).
- Graikijoje 23% apklaustųjų mano, kad atsakomybė už kovą su skurdu visų pirma tenka **Europos Sąjungai** (palyginus su ES vidurkiu – 9%). Liuksemburge tokios nuomonės laikosi 20%.

IŠVADOS

ES piliečiai gerai supranta skurdo ir socialinės atskirties mastą šiuolaikinėje visuomenėje: nepaisant akivaizdaus nuomonių skirtumo tarp valstybių narių, beveik trys iš keturių apklaustųjų laikosi nuomonės, kad skurdas jų šalyje yra plačiai paplitęs. Žmonės dažniausiai skurdą suvokia kaip ribotus išteklius, apribojančius jų galimybes visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime, įsigyti gyvenimo reikmėms būtinų prekių, arba sukuriančius priklausomybę nuo labdaros ar valstybės subsidijų.

Daugiau nei 80% europiečių mano, kad skurdas jų šalyje per pastaruosius trejus metus išaugo. Šis faktas turi būti siejamas su užklupusia ekonomine krize, kurios poveikio iki galo dar nepajutome.

Nedarbas, pragyvenimo išlaidų neatitinkantis darbo užmokestis ir per maži atlyginimai – dažniausiai nurodomos „socialinės“ skurdo priežastys. Aukštos būsto kainos taip pat yra nurodoma kaip skurdo priežastis – dviem trečdaliams Europos gyventojų sunku įsigyti padorų būstą už priimtina kainą. Respondentų dažniausiai nurodomi asmeniniai veiksniai, tampantys skurdo priežastimis, yra išsilavinimo, profesinio pasirengimo ar kvalifikacijos stoka, „paveldėtas“ skurdas ir žalingi įpročiai.

Tyrimas patvirtina, kad gyventojai gerai suvokia bedarbių pažeidžiamumo faktą: daugiau nei pusė Europos gyventojų yra įsitikinę, jog skurdas labiausiai gresia bedarbiams. Beveik pusė tyrimo dalyvių teigia, kad bedarbiams pirmiausiai turėtų būti teikiama socialinė pagalba. Pagyvenę žmonės taip pat laikomi pažeidžiama socialine grupe.

Bedarbiai taip pat daug dažniau jaučia skurdo grėsmę nei kiti europiečiai. Žmonėms nuskurdus, vėliau jiems gali būti labai sunku išsikaupti iš skurdo. Pavyzdžiui, tyrimas atskleidė, kad beveik 75% iš tų, kurie vargiai „suduria galą su galu“, patiria sunkumų norėdami gauti paskolą būstui, beveik trečdalis – norėdami gauti banko paskolą, o daugiau negu pusė – kreipdamiesi dėl kredito kortelės.

Žmonės suvokia, kad skurdas – tai problema, kurią reikia spręsti nedelsiant: devyni iš dešimties palaiko nuomonę, kad tokių veiksmų turėtų imtis jų valdžia. Daugiau nei pusė respondentų mano, kad jų valdžiai tenka didžiausia atsakomybė už skurdo mažinimą ar jo prevenciją.

Galiausiai, beveik trys ketvirtadaliai Europos piliečių yra įsitikinę, kad Europos Sąjungos vaidmuo kovoje su skurdu yra svarbus.